

Plannen om een buurttuin te beginnen, maar behoefte aan wat hulp?

Met onderstaand stappenplan helpt NMCX jullie initiatief op weg

Het stappenplan is bedoeld voor bewoners in de Haarlemmermeer, die samen met straat- of wijkgenoten een bestaand plantsoen in de openbare ruimte willen adopteren. Adopteren houdt in dat je het plantsoen onder je hoede neemt en samen zorgdraagt voor de verzorging ervan. **Let hierbij op het volgende:** op de aanmeldingsite van de gemeente vallen drie soorten groen in de openbare ruimte onder buurttuinen. Namelijk boomspiegels, geveltuinen en te adopteren plantsoen(en). Vanuit NMCX noemen we enkel een plantsoen een buurttuin, omdat deze in de regel een stuk groter is en door meerdere buurtgenoten onderhouden wordt. Een plantsoen betreft groen in de openbare ruimte waar gras en of planten staan, bijvoorbeeld een groenstrook langs een weg of een centraal gelegen grasveld.

Een gezamenlijk beheerd stukje natuur in de buurt is van grote waarde en zorgt onder andere voor:

- natuurlijke airco bij hitte
- regenwateropvang via de grond
- gezondere lucht
- CO2-afvang
- meer biodiversiteit - diverse nuttige beestjes en planten - wat goed is voor de veerkracht en gezondheid van mens én dier, waaronder vogels en bestuivende insecten zoals (wilde) bijen
- vitamine G - een gezellige buurt of wijk waar mensen ongedwongen samenkomen, lekker tuinieren en waar nieuwe talenten ontwikkeld kunnen worden

Stap 1 Doe het samen

Samen tuinieren is gezelliger en je bereikt veel meer. In een groepje kan je taken verdelen, elkaar inspireren én van elkaar leren. Heb je nog geen buurtgenoten voor jouw plan? Praat dan met zoveel mogelijk mensen over jouw idee om de buurt groener te maken. Vraag ze mee te doen, informeer ze bondig over wat je van plan bent en sta open voor suggesties. Als meer mensen inbreng hebben, vergroot je gelijk het draagvlak in de buurt. Voor een buurttuin ga je met minimaal 3 mensen aan de slag.

Stap 2 De tuincheck

In deze stap kijk je naar de condities van het gekozen plantsoen. Hoe groot is het en welke planten blijven staan. Vervolgens bekijk je het bodemtype. Sommige planten voelen zich thuis op droge zandgrond, andere op zware klei, leem of veengrond.

Op deze site bodemdata.nl/basiskaarten kan je het type grond en de grondwaterstand achterhalen. Ook kan je de 'vieze' handen test doen (zie afbeelding).

Het toevoegen van (wormen)compost is sowieso een goed idee: het vergroot de bodemvruchtbaarheid, de diversiteit aan bodemleven en het vermogen om water vast te houden. Bloemplanten waar bestuivende insecten graag op vliegen hebben een minder voedingsrijke grond nodig, met juist meer zand. Je kan een apart bed met bijenbloemen aanleggen op een zandrijk deel, of wat brekerzand - te koop bij de meeste tuincentra - door een deel van de aanwezige grond werken.

Stap 3 Ontwerp en plantenlijst maken

Maak op schaal een tekening van de tuinwensen en bepaal hoeveel planten, bomen en struiken er komen. Dit is heel leuk om samen te doen. Voor struiken en heesters geldt drie per m², voor vaste planten zeven. Maak een lijst met alle te bestellen soorten en schrijf ook de Latijnse namen op, dat is handig voor de kweker. Probeer in ieder geval de helft en liever nog driekwart inheemse planten te kiezen, het merendeel tweejarig of vast, zoveel mogelijk biologisch en laat zeker wat 'onkruiden' staan. Deze zijn bijzonder goed voor de lokale biodiversiteit, trekken veel bestuivers en zijn vaak ook culinair heel interessant. Alleen echte woekerende onkruiden zoals haagwinde, heermoes, klein kruiskruid en zevenblad moet je vermijden.

Witte dovenetel (zie botanische prent) bijvoorbeeld - familie van de brandnetel maar niet-prikkend - is een bijzonder mooi en waardevol onkruid en een feest voor heel veel soorten bijen. Op de onderlip van de bloemkroon vind je gele vlekken en strepen, zogenaamde **honingmerken**, die bijen de weg wijzen naar 'het zoete goud' de nectar. Is dat niet geweldig! Wil je meer plantenkennis opdoen dan is bv ObsIdentify heel behulpzaam. De lokale afdelingen van **IVN natuureducatie** en de KNNV helpen graag en op de site [Flora van Nederland](https://flora.van.nederland.nl) kan je checken of jouw planten inheems zijn en leren over hun waardes.

Kijk ook of je, afhankelijk van hoe groot de buurttuin is, wat natuurlijke wandelpaden wilt aanleggen. Naast grind, schelpen, houtsnippers en laag gras kan je ook kiezen voor (semi) doorlaatbare tuintegels. Daar is online veel aanbod in te vinden. Bepaal ook samen of een waterbron nodig is, bijvoorbeeld omdat het lopen met gieters of tuinslangen vanuit de betrokken huishoudens te intensief is. Denk aan een elektrische pomp of een regenton. Ook kan je bij water-minnende planten OLLA potten zetten of goedkoop met omgekeerde pet flessen of aardewerken potjes aan de slag gaan (online zijn veel voorbeelden van deze opties te vinden).

In het boek 'Een kleine eetbare tuin' van Madelon Oostwoud (2019) staan veel inspirerende en praktische tips voor tuinaanleg- en ontwerp. En zie hier een handzaam overzicht met kwekers, annesduurzametuin.nl/duurzame-verkoop-punten.

Stap 4 Bepplanten

Heerlijk, de plant-dag is aangebroken! Je kan in de lente starten, maar de herfst is eigenlijk nog veel beter. Beiden kan, maar voor heesters, struiken en bomen wacht je beter tot het najaar.

Je begint met het losmaken van de grond en het mengen van de juiste supplementen (zoals compost, zand of mest in het geval van voedselgewassen). Graaf een gat dat net zo breed en diep is als het wortelstelsel. Giet een flinke slok water in het gat, plaats de plant en dek het toe met de opgegraven aarde. Zorg dat de grond rondom de plant *niet* hoger komt dan de aarde eromheen. De bodem eromheen druk je lichtjes aan en benut dit moment om de omringende grond te verrijken met bloembollen. Check goed of het een lente of najaar bol betreft. Ecobulbs (alles bio) en JubHolland (deel bio) hebben een uitgebreid aanbod. Tot slot breng je een mulch laag van stro, hooi, bladeren en/of schapenwol aan. Dit is goed voor de bodemdierpjes en vooral nodig als het droog en warm weer is, of als er nog vorst kan komen. Zie sprinklr.co/collections/plantenvoeding voor goede bodemproducten.

Bestuivers, vogels en planten

De zes **V**'s: voedsel, variatie, voortplanting, vocht en veiligheid en een beetje verwildering (wat niet hetzelfde is als verwaarlozing). De achteruitgang van de (wilde) bijen gaan we samen tegen door gevarieerd groen aan te leggen. Meer bloemplanten (**voedsel**), structurelementen (om te nestelen, **voort** te planten en schuilen - **veiligheid**), **vocht** (door waterschalen met een paar keien of stenen erin) en plant**v**ariatie op kleine schaal verbeteren het leefgebied van bijen maar ook vlinders enorm. Laat ook een rommelhoekje (**v**erwilderings) van één of twee m2 in het ontwerp toe. Met wat onopgeruimde stammetjes, stokjes, dode planten resten, steentjes en zandheuveltjes, brandnetel en een paar besdragende struiken zoals meidoorn, sleedoorn, vuilboom, kornoelje, lijsterbes kardinaalsmuts en vlier maak je bestuivers, maar ook vogels zoals merel, mus, vink en koolmeesje blij.

De **brandnetel** is een onmisbare waardplant voor vlinders, maar ook heerlijk in risotto, thee en soep. Het is rijk aan vitamines en mineralen, dus lekker én gezond. Zorg tot slot dat je alle seizoenen wat bloeiends hebt staan. Online vind je mooie bloeibogen, bv deze thepollinators.org/365-dagen-een-bloeiende-tuin.

Stap 5 Beheer en taakverdeling

Benoem samen iemand van de groep tot aanspreekpunt voor de gemeente. Maak onderling afspraken over het beheer van de tuin en leg dit vast. Zo bescherm je elkaar en blijf je er lol in hebben.

Verder is vooral een op de natuur ingestelde flexibele basisplanning belangrijk. Natuurlijke processen zijn deels voorspelbaar, maar ook verandering hoort erbij. Stel bij grotere buurttuingroepen een kleine tuincommissie in of richt een vereniging op.

Organiseer eens een buurttuin borrel of workshop om meer buurtgenoten te betrekken of draagvlak te behouden of versterken. Ook een boeken- of infovitrine kan een verrijking zijn en is makkelijk te maken van (oud) hout, of kijk eens rond op marktplaats. Maak eventueel een wat uitgebreider MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP). Zeker als de buurttuin wat groter, en qua ontwerp complexer is.

Buurttuin Wilg en Es
Zwanenburg

Gemeente Haarlemmermeer Aanmelden buurttuin

Meld de buurttuin aan op de site van de gemeente. Na akkoord, wat doorgaans een paar weken duurt, ontvang je een houten schijf (meestal via de gebiedsbeheerder) om in de tuin te plaatsen. Zo weten de groenbeheerders van de gemeente dat ze jouw tuin met rust moeten laten. Zie haarlemmermeergemeente.nl/buurttuin.

Vraag eventueel aan de gebiedsbeheerder of er een eigen infobord in de buurttuin gezet mag worden. Zeker als het contact prettig is kan je dit soort zaken prima vragen.

Financieringsmogelijkheid vanuit de gemeente

haarlemmermeergemeente.nl/wijkbudget-voor-uw-wijk-of-buurt

Dit budget is ook beschikbaar voor groenadoptie zoals een buurttuin, maar de regel is wel dat het bestaand groen moet betreffen en geen versteende locatie.

Bij specifieke vragen of behoefte aan meer ondersteuning, bijvoorbeeld in het contact met de gemeente of vormen van financiering, mail info@nmcx.nl, dan word je gekoppeld aan de juiste collega.

Wij wensen je veel succes en vooral plezier met het starten van jouw buurttuin!

